Jiří Jurok
Wilken Engelbrecht
Zdeňka Schejbalová

Ze zákulisí jednání o odstranění církevního schismatu, vydání Dekretu kutnohorského a sňatku Elišky Zhořelecké s Antonínem Brabantským

S edicí účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech v letech 1408–1409

Jiří Jurok
Wilken Engelbrecht
Zdeňka Schejbalová

Ze zákulisí jednání o odstranění církevního schismatu, vydání Dekretu kutnohorského a sňatku Elišky Zhořelecké s Antonínem Brabantským

S edicí účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech v letech 1408–1409

Univerzita Palackého v Olomouci
2026

Recenzovali:

doc. Mgr. Antonín Kalous, M.A., Ph.D. (Univerzita Palackého v Olomouci)
PhDr. Bohdan Kaňák, Ph.D. (Zemský archiv Opava, Státní okresní archiv Olomouc)

Edice obou rukopisů a překlad nizozemské části je částečně financována z výsledků projektu Filozofické fakulty Univerzity Palackého, FPVČ 2022/02 „Edice menších komentářů Arnulfa z Orleans“.

Neoprávněné použití tohoto díla je porušením autorských práv a může zakládat občanskoprávní a správněprávní odpovědnost.

Na obálce francouzský a burgundský vyslanec Regnier Pot, nyní dosvědčený v Praze 28. a 29. dubna 1409. Iluminace v rukopisu nizozemské Královské knihovny v Haagu KW 76 E 10, fol. 39^{v}. Autor Gilles Gobet, 1473. Foto KB Den Haag.

© Jiří Jurok, Wilken Engelbrecht, Zdeňka Schejbalová, 2026
© Univerzita Palackého v Olomouci, 2026
© Ilustrace – viz seznam na s. 209

https://doi.org/10.5507/ff.26.24467931
ISBN 978-80-244-6793-1 (print)
ISBN 978-80-244-6794-8 (online: iPDF)

Obsah

Předmluva 7

Vnější a vnitřní rozbor obou rukopisů účtů z archivu v Bruselu 9

Poselstva a jednání o zrušení schismatu, o Dekretu kutnohorském a sňatku Elišky Zhořelecké s Antonínem Brabantským 15

Přínos edice účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech v letech 1408–1409 27

Francouzsky psaná část edice z prvního rukopisu č. 46 936 27

Nizozemsky psaná část edice v prvním a druhém rukopise – č. 46 936 a č. 47 027 37

Nizozemsky psaná část edice v druhém rukopise č. 47 027 s texty navíc oproti prvnímu rukopisu 62

Závěr 70

Příloha I. Edice účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech v letech 1408–1409 75

Ediční poznámka 76

Edice francouzské části účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech z let 1408–1409 z prvního rukopisu č. 46 936, první část na fol. 1^{r}–4^{v} (Jiří Jurok a Zdeňka Schejbalová) 79

Edice francouzské části účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech z let 1408–1409 z prvního rukopisu č. 46 936, druhá část na fol. 66^{r}–67^{r} (Jiří Jurok, Wilken Engelbrecht a Zdeňka Schejbalová) 91

Edice nizozemské části účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech z let 1408–1409 z prvního rukopisu č. 46 936, fol. 76^{r}–80^{r} (Jiří Jurok a Wilken Engelbrecht) 103

Edice nizozemské části účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech z let 1408–1409 z druhého rukopisu č. 47 027, fol. 5^{r}–17^{v} (Jiří Jurok a Wilken Engelbrecht) 113

Příloha II. Překlad do češtiny francouzského a nizozemského textu účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech v letech 1408–1409 143

Překlad francouzské části účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech z let 1408–1409 z prvního rukopisu č. 46 936, první část fol. 1^{r}–4^{v} (Zdeňka Schejbalová) 145

Překlad francouzské části účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech z let 1408–1409 z prvního rukopisu č. 46 936, druhá část, fol. 66^{r}–67^{r} (Zdeňka Schejbalová a Wilken Engelbrecht) 155

Překlad nizozemské části účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech z let 1408–1409 z prvního rukopisu č. 46 936, fol. 76^{r}–80^{r} (Wilken Engelbrecht) 165

Překlad nizozemské části účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech z let 1408–1409 z druhého rukopisu č. 47 027, fol. 5^{r}–17^{v} (Wilken Engelbrecht) 175

Seznam pramenů a literatury 199

Prameny 199

Literatura 201

Internetové zdroje 206

Seznam použitých zkratek 207

Seznam ilustrací 209

Resumé 211

Summary 217

Zusammenfassung 223

Résumé 231

Samenvatting 239

Obrazová příloha 247

Rejstřík jmenný 255

Rejstřík místní 265

Předmluva

Přemýšlel jsem v poslední době, jak prohloubit poznání předhusitského a husitského období českých dějin a dospěl jsem k jednoznačnému názoru, že je tak možno učinit jen zpřístupněním nových historických pramenů, tedy návratu „ad fontes“ (k pramenům). V souvislosti s nálezem francouzského historika Bertranda Schnerba, a sice nižšího šlechtice Jehana Susque de Behaigne ve službách a poselstvech burgundského vévody Jana Nebojácného, jež tento historik považuje za identického s Janem Žižkou z Trocnova, jsem se rozhodl probádat a zpřístupnit dva rukopisy účtů těchto poselstev z Královského archivu v Bruselu (Archives Générales de Royaume Bruxelles). Ačkoliv se mi nepodařilo nalézt další zprávy o Jehanu Susque de Behaigne v těchto účtech, kromě několika indicií, podařilo se naopak edicí, překladem a výkladem tohoto pramene získat pozoruhodně podrobný náhled na činnost spojeného francouzského, brabantského a burgundského poselstva do Čech v letech 1408–1409. Kromě poznání finančního a politického zázemí spojených poselstev, edice účtů přináší náhled i do fungování královského dvora Václava IV., podílu husitů a katolíků na vyjednávání s vyslanci poselstev a vůbec řadu dalších kulturněhistorických poznatků o podobě darů dvořanům a zemským úředníkům krále Václava IV., jakož i jejich manželkám, a také řadu nových údajů nejen k vydání Dekretu kutnohorského, ale především ke svatbě vévodkyně Elišky Zhořelecké s vévodou Antonínem Brabantským.

Vydání původně rozsáhlé studie s edicí narazilo na problém s její velikostí při publikování v historickém časopise, takže nakonec děkuji velkému porozumění a ochotě prof. dr. Wilkena Engelbrechta z Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, že se ujmul nyní vydání již monografie v rámci vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci. Stejně tak jsem mu zavázán za velkou ochotu, s níž přistoupil k překladu nizozemského textu účtů poselstev, stejně jako děkuji ochotě překladatelky dr. Zdeňky Schejbalové z Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a poté ještě Mgr. Elišce Frešerové z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze při překladu francouzského textu účtů. Za poskytnutí cenných připomínek a upozornění na některé související studie děkuji dr. Robertu Novotnému z Centra mediaevistických studií v Praze a za orientaci ve finančních otázkách spojených se středověkými měnami dr. Romanu Zaoralovi z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Jiří Jurok, 18. února 2026

Vnější a vnitřní rozbor obou rukopisů účtů z archivu v Bruselu

V této studii s edicí přiblížíme zákulisí jednání o odstranění papežského schismatu v katolické církvi, o vydání Dekretu kutnohorského a o sňatku vévody Antonína Brabantského s vévodkyní Eliškou Zhořeleckou (oficiálně Alžbětou Zhořeleckou) v roce 1409 s pomocí dosud nevydaného pramene. Současně prohloubíme znalosti o samotném brabantském a francouzském poselstvu v Čechách v letech 1408–1409 na podkladě právě jejich účtů. Tyto účty především brabantského poselstva, ale týkající se i francouzského poselstva, pocházejí ze dvou rukopisů č. 46 936 a č. 47 027 státního archivu v Bruselu, přesně: Archives Générales de Royaume Bruxelles, z jeho fondu Chambre des Comptes (účetní komora).[1] O obou rukopisech zřejmě jako první psal František Graus v krátké zprávě o svém výzkumu v archivu v Bruselu.[2] František Graus také nechal pořídit fotokopie obou rukopisů pro fotografickou sbírku Historického ústavu ČSAV, kde lze nyní oba rukopisy dohledat. Přesto žádost o zpřístupnění a zaslání fotokopií obou rukopisů na oddělení starších dějin Historického ústavu AV ČR ze dnů 23. a 24. listopadu 2022 aj. byla neúspěšná; podle sdělení dr. Jana Zelenky z 30. ledna 2023 a poté dr. Evy Doležalové z 31. ledna 2023 oba rukopisy nejsou v současnosti dohledatelné.[3] Proto jsem objednal nové kopie obou rukopisů ze státního archivu v Bruselu 7. a 9. února 2023, což bylo realizováno a skeny zaslány 3. a 8. března 2023.[4]

Abych mohl zpracovat zprávy obou rukopisů o poselstvu v letech 1408–1409, jež jsou psány nizozemsky (v brabantském dialektu) a francouzsky, obrátil jsem se s prosbou o pomoc na nederlandistu prof. dr. Wilkena Engelbrechta (Katedra nederlandistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci), a romanistku

1 Archives Générales de Royaume Bruxelles, fond Chambre des Comptes, č. 46 936 a č. 47 027.

2 František Graus, Několik zpráv z bruselského státního archivu k čes. dějinám z let 1402–1413, *Časopis Společnosti přátel starožitností českých* 47, 1949, s. 107–108, dále o pořízení fotokopií tamtéž, s. 107.

3 Po objednání a urgování v listopadu a prosinci 2022 a lednu 2023, nakonec jsem dostal dne 31. ledna 2023 odpověď od vedoucí oddělení starších dějin HÚ AV ČR, dr. Evě Doležalové, že rukopisy nejsou k nalezení.

4 Mgr. Olivier Antoine z Archives Générales v Bruselu poslal po zaplacení reprodukcí z 1. 3. 2023 z adres archives.generales@arch.be a repro@arch.be skeny obou rukopisů.

PhDr. Zdeňku Schejbalovou, Ph.D. (Katedra francouzského jazyka a literatury Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně). Oběma tímto děkuji zčásti za přepis a za překlad, který jsem doplnil spíše konsensuálně a připojil ediční a věcné poznámky. Francouzský text edice opravila dále romanistka Mgr. Eliška Frešerová, jíž též děkuji za pomoc. A opět druhé poděkování prof. W. Engelbrechtovi, který sám připojil řadu věcných poznámek z nizozemské historické literatury a rovněž přehlédl oba rukopisy, zda jsem z nich správně vybral všechny zápisy o poselstvech do Čech z let 1408–1409.

Nejprve přiblížím podobu obou rukopisů z Archives Générales de Royaume v Bruselu, z fondu Chambre des Comptes, a tak podniknu vnější a vnitřní rozbor obou rukopisů. Podle vnějších znaků jsou oba rukopisy č. 46 936 a č. 47 027 pozdně středověkými rukopisy s různým počtem folií – první čítá 96 moderní tužkou značených folií a druhý 56 moderní tužkou popsaných folií (označeno v obou případech s chybami). Podle Františka Grause jsou oba rukopisy pergamenové, ale já jsem po další korespondenci zjistil, že rukopis č. 46 936 je papírový, v lepenkových deskách výškového fóliového formátu 31 × 21,5 cm, a rukopis č. 47 027 je skutečně pergamenový, z pěti složek svázaných dvěma prameny provázků, zprvu výškového fóliového formátu 32 × 25 cm. Rukopisy mají pouze občas psány nadpisy majuskulí, eventuálně počátky odstavců uvozeny velkou iniciálou. V každém případě nejsou zdobeny ani barevně, ani žádnou malířskou výzdobou, inkoust je hnědý, patrně duběnkový. Psány jsou střídavě francouzsky a nizozemsky, text doplňují marginální a interlineární poznámky, které jsou v podstatě jednak v témže jazyku jako hlavní text, případně především ve francouzštině v nizozemském textu, a tento text doplňují. Písmo je pozdně gotické, neobsahuje již dvojité lámání linií a možno ho označit za francouzský či nizozemský typ bastardy; některá folia jsou psána dokonce gotickou kurzívou, stejně jako zmíněné marginální a interlineární poznámky. Opět podle Františka Grause oba rukopisy pochází z druhé poloviny 15. století (druhý rukopis patrně z roku 1455) a jedná se o opisy ověřených opisů hlavních účtů vévodství Brabantu.

K dataci papírového rukopisu č. 46 936 můžeme použít filigrány, tj. vodoznaky, a sice pouze jejich dva typy. Filigrán v podobě gotického písmene P s křížovou kytkou a s čtyřlístkem se vyskytuje většinou vždy na čtvrtém foliu, a to ve dvou částech, střídavě na fol. 1 až do fol. 38 a poté střídavě od fol. 53 do fol. 96. Jedná se tak o papír s filigránem nejpravděpodobněji typu č. 8 588, vyrobený podle C. M. Briqueta v papírnách v Lille v roce 1445, především pro příjemce

burgundského vévodu Filipa III. Dobrého, dále v Aalstu (hrabství Flandry) v roce 1446, v Bruselu a Frísku (dnes severní provincie Nizozemska) v roce 1450 a v Douai (tehdy samostatné císařské flanderské město, dnes ve Francii) v letech 1450–1451. Méně pravděpodobněji mohlo jít o podobné filigrány č. 8 589 z papíren v Utrechtu a Sluis v hrabství Zélandu (dnes Nizozemsko) v roce 1447 nebo č. 8 590 z papíren v Saint-Omer u Calais (hrabství Artois, nyní Francie) v roce 1450 a Middelburgu v hrabství Zélandu v roce 1451. Všechny tyto papírny se nalézaly tehdy na území burgundsko-nizozemských držav, dnes jsou v severní Francii, Belgii a Nizozemsku. Místu opisu rukopisu v Bruselu byla nejblíže papírna v Bruselu.[5]

Pouze uprostřed rukopisu opět většinou vždy na čtvrtém foliu, a to střídavě na foliích 39 až 52, nalézáme v rukopisu filigrán v podobě kotvy, podle C. M. Briqueta nejpravděpodobněji č. 381, vyrobený v papírnách Troyes v roce 1451, Antverpy v letech 1450–1452 a v Arrasu v roce 1454. O málo odchylnější podobu mají filigrány č. 378 pocházející z Troyes v roce 1447 a z Antverp v roce 1454 a č. 391 z Basileje v roce 1452. Opět se jednalo o papírny zejména ze severní Francie a Belgie.[6]

Protože ve druhém pergamenovém rukopise č. 47 027 byla úvodní část podle potvrzení na fol. 17^{v} opsána a ověřena patrně veřejným notářem Janem Blickem a biskupem Janem Burgundským z Cambrai v Bruselu 7. srpna 1455,[7] dospíváme k závěru, že oba rukopisy byly opsány téměř ve stejné době, buď přímo v roce 1455, nebo krátce poté v druhé polovině 50. let na dvoře burgundského vévody Filipa III. Dobrého v Bruselu. Stalo se tak patrně v souvislosti s obnoveným jednáním o návrat Lucemburska do svazku zemí České koruny za českých králů Ladislava Pohrobka a Jiřího z Poděbrad s Filipem III. Dobrým.

První rukopis obsahuje především opisy cestovních účtů do Čech, ale i do Lucemburska v letech 1408 až 1413, vyúčtované vrchními finančními správci vévody Brabantu Étienne van der Nederalphen (Stevenem van der Nederalphen či Štěpánem z Nederalphen) a Jeanem Raimboutem. U obou správců šlo o dodatečné zprávy z cest o různých výplatách a odměnách účastníků poselstev a též darů dvořanům krále Václava IV., a to vše pro vévodu Antonína Brabantského.[8] Zatímco

---

5 Charles Moíse Briquet, *Les filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600*, I.–IV., Leipzig: Hiersemann 1923 (reprint), zde III., s. 462. Za fotografie filigránů děkuji Wilkenu Engelbrechtovi, který v rámci své služební cesty oba rukopisy nafotil.

6 C. M. Briquet, *Les filigranes*, I, s. 38.

7 Archives Générales de Royaume Bruxelles, f. Chambre des Comptes, č. 47 027, fol. 17^{v}, zde v edici v příloze I. a II.

8 Hubert Nelis, *Inventaire des archives des Chambres des Comptes. Série des registres (Comptes)*, VI, Bruxelles:

u francouzské části účtů v naší edici je zprvu na fol. 1[r] uveden účetní samotného svatebního poselstva Jacotin Willin (z opisu po roce 1415) a poté na fol. 66[r] vrchní finanční správce Étienne van der Nederalphen, celá nizozemská část účtů pochází od vrchního finančního správce Étienna van der Nederalphen z jeho druhého účtu ze 6. dubna 1409 (srov. fol. 76[r]) a třetího účtu z 30. dubna 1410 (fol. 78[r]).

Druhý rukopis se skládá z opisů osmi účtů vrchních finančních správců v letech 1403 až 1417. Jedná se o tyto účty: za 1) Guillaume Tonsuse od 24. června 1403 do 24. června 1404, za 2) Étienna van der Nederalphen od 1. května 1409 do 30. dubna 1410, za 3) Jeana Raimbauta od 1. května 1411 do 24. června 1412, za 4) Étienna van der Nederalphen od 25. října do 20. prosince 1411, za 5) Quentina Clarensona od 25. června do 24. prosince 1412, za 6) Jeana van Schoonvorsta od 25. prosince 1412 do 24. prosince 1413, za 7) téhož od 25. prosince 1413 do 24. prosince 1414 a za 8) Guillaume van den Berghe d'Orbais od 29. června 1416 do 29. června 1417.[9] Z těchto osmi účtů v naší edici vydáváme celý druhý účet finančního správce Étienna van der Nederalphen s výdaji na obě poselstva, jak jednotlivým účastníkům, tak vyslancům, poslům, obchodníkům, finančníkům a též dvořanům Václava IV., od 1. května 1409 do 30. dubna 1410 (tzn., že se jedná o tutéž pasáž od Étienne van der Nederalphen z prvního rukopisu, ale podrobnější – srov. fol. 5[r]) jako součást nizozemské části účtů na fol. 5[r]–17[r] druhého rukopisu. Ani vydávaná část druhého pergamenového rukopisu ovšem není originál, ale pochází z ověřeného opisu, potvrzeného veřejným notářem Janem Blickem 7. srpna 1455.

V obou rukopisech pouze první francouzská část účtů od účetního svatebního poselstva Jacotina Willina může být považována za dodatečný přehled cestovních výdajů na svatební poselstvo podle hrazení výdajů především 24. září 1409 v Bruselu, 28. listopadu zřejmě tamtéž a 7. dubna 1410 v Antverpách. Ostatní účty, tj. především druhá francouzská část účtů a obě nizozemské části účtů v obou rukopisech jsou ve skutečnosti výpisy z Účetní komory v Bruselu vrchního

---

Auguste Gilles. 1931, s. 94. Étienne van der Nederalphen – Štěpán z Nederalphen byl vrchní správce finančního úřadu v Bruselu (Chambre des Comptes de Bruxelles) od roku 1404, předtím finanční správce Brabantu. Viz https://fr.wikipedia.org/wiki/Chambre_des_comptes_ de_ Bruxelles. Historický vývoj a strukturu účetní komory přiblížily studie Erik Aerts, Les comptes du duché de Brabant au bas Moyen Âge et de la recherche historique, *Bulletin trimestriel di Crédit Communal de Belgique*, j. 36, n. 142, 1982, s. 275–294, týž, Quelques réflexions sur les comptes du duché de Brabant au bas Moyen Âge, *Archives et bibliothèques de Belgique*, n. 53, 1982, s. 108–174, a týž, Het bronnenmateriaal van de economische geschiedenis. Een encyclopedisch overzicht, *Het Oude Land van Aarschot*, n. 16, 1981, s. 174–184.

9 H. Nelis, *Inventaire des archives*, s. 101 a 117.

finančního správce či auditora Étienna van der Nederalphen s výdaji na poselstva v Bruselu a zúčtované 6. dubna 1409 a 30. dubna 1410. Podle toho, že Étienne van der Nederalphen účtoval francouzsky a nizozemsky, lze uzavřít, že původní zápisy nezapsali samotní účetní, ale jejich francouzští nebo nizozemští písaři.

Opis prvního převážně francouzského rukopisu č. 46 936 z původních účtů sestavených před rokem 1415 (podle dodatečně připsaného slova „feu" – zesnulý – u jména vévody Antonína Brabantského, zemřelého v roce 1415) představoval zřejmě pracovní verzi, na jejímž základě byl sepsán kaligraficky psaný nizozemský pergamenový rukopis č. 47 027, který je čistou verzí s většinou podrobnějším textem. To znamená, že oba opisy rukopisů byly s největší pravděpodobností pořízeny na příkaz brabantských stavů za vlády Filipa III. Dobrého jakožto vévody brabantského.

Výjimečnost cestovních účtů brabantského a francouzského poselstva je v tom, že z tohoto období v České koruně téměř žádné cestovní účty neznáme, snad kromě cestovních účtů vévody Jindřicha z Derby (pozdějšího anglického krále Jindřicha IV., 1399–1413) z 4.–29. října 1392. Srovnání s cestovními účty anglické výpravy však téměř není možné, neboť její účetní zapisoval každodenní běžné cestovní výdaje pro asi 40 účastníků výpravy z Anglie do Svaté země (dnešní Izrael a Palestina). Pro český úsek cesty od Frankfurtu nad Odrou před vstupem do Dolní Lužice přes Prahu s návštěvou krále Václava IV. na Karlštejně a Žebráku až do Hodonína a poté Vídně bylo vydáno (bez platů členům družiny) 337 pražských kop, 20 grošů a 1 peníz (což se jeví jako menší suma ve srovnání s našimi účty, ale pro asi sedmkrát méně účastníků!). Pro srovnání lze uvést strukturu těchto výdajů: výdaje na kuchyň 37 %, na dary 23 %, na dopravu 14 %, na spropitné 9 %, na luxusní zboží 5 %, na hazardní hry 3 %, na nákup koní 3 % a na oděv, almužny a heroldům po 2 %.[10]

Texty účtů poselstev vydáváme v Příloze I. Edice účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech v letech 1408–1409. A jejich překlad v Příloze II. Překlad do češtiny francouzského a nizozemského textu účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech v letech 1408–1409.

---

10 Marek Suchý, „Na cestě" in partibus Boemie. Svědectví cestovních účtů Jindřicha z Derby z roku 1392, *Numizmatický sborník* 22 (2007), s. 115–140, zvl. s. 116 an. k podobě zápisů, s. 120 k cestě a s. 134 ke struktuře výdajů. Za upozornění na tuto studii děkuji dr. Robertu Novotnému, PhD. z Centra mediaevistických studií v Praze. Pouze povšechně o anglické výpravě František Michálek Bartoš, *Čechy v době Husově 1378–1415*, *České dějiny* II.6, Praha: Jan Laichter, 1947, s. 100–103.

Mapa Vévodství Brabant v r. 1410 (Wilken Engelbrecht dle Raymond van Uytven, *Geschiedenis van Brabant*. Zwolle: Waanders / Leuven: Davidsfonds. 2004).

Poselstva a jednání o zrušení schismatu, o Dekretu kutnohorském a sňatku Elišky Zhořelecké s Antonínem Brabantským

Obě poselstva z let 1408–1409 – brabantské a francouzské – byla do Čech vyslána, každé s vlastním úkolem. Francouzské poselstvo navázalo již na několik předchozích poselstev vysílaných z Francie zřejmě do celé Evropy s cílem odstranit církevní schisma a znovu sjednotit katolickou církev pod jediným papežem, zatímco brabantské poselstvo sledovalo úkol ze sféry rodové či rodinné diplomacie – uzavřít sňatek mezi vévodou Antonínem Brabantským (1384–1415) a vévodkyní Eliškou Zhořeleckou (1390–1451), neteří českého a bývalého římského krále Václava IV. Lucemburského (vládl 1378–1419). Určitě můžeme potvrdit, že dvě poslední poselstva z listopadu 1407 až června 1408 a z října 1408 až června 1409 se konala společně, včetně burgundského poselstva, jež představovalo část francouzského poselstva. Přesně víme, že poslední burgundské poselstvo kromě vyslance Regniera Pota (1362?–1432),[11] (současně spolu s Charlesem z Poitiers, biskupem z Châlons,[12] v čele francouzského poselstva) obnášelo dalších 15 rytířů a panošů, včetně dvou Čechů.[13] Burgundské poselstvo představovalo pravděpodobně jen malou část

11 Bertrand Schnerb, Des nobles de Bohême à la cour de Bourgogne au temps des ducs de la Maison de Valois, in: Martin Nejedlý – Jaroslav Svátek, *La noblesse et la croisade à la fin du Moyen Âge (France, Bourgogne, Bohême)*, Toulouse: Presses universitaires du Midi, 2009, s. 109–130, zvl. s. 113 ke komorníku Regnieru de la Potovi, rádci burgundských vévodů Filipa Smělého a Jana Nebojácného, vyslaného již v roce 1395 do Uher a poté několikrát do Čech a Uher. Byla mu věnována monografie Joseph POT, *Histoire de Regnier Pot, conseiller des ducs de Bourgogne 1362?–1432*, Paris: Impr. Du Montparnasse et de Persan-Beaumont, 1929. Psal se po dvou panstvích: Regnier de la Pot, sieur de la Prugne-au-Pot et de la Roche-Nolay, srov. v naší edici rkp. č. 47 027, fol. 7^{v}, 8^{v} a 10^{r}. Viz též o něm https://fr.wikipedia.org/wiki/Régnier_Pot

12 Karel z Poitiers, od r. 1390 biskup z Châlons, zemř. v roce 1433. Viz též o něm https://fr.wikipedia.org/wiki/Charles_de_Poitiers

13 B. Schnerb, Jehan Susque – panoš z Českého království na vévodském dvoře v Burgundsku, *Jihočeský sborník historický* (dále JSH) 89 (2020), s. 5–24, zvl. s. 13–14 o prvém poselstvu a s. 15–16 k druhému poselstvu s dokumentem č. 7 na s. 21–23. Francouzské znění této studie vyšlo pod názvem týž, Jean Susque, un écuyer du royaume de Bohême à la cour de Bourgogne. *Publication du Centre européen d'études bourguignonnes (XIVe – XVIe .s.)*, 60, 2020, s. 213–229.

francouzského poselstva o 100 jezdcích vedle ještě většího svatebního brabantského poselstva o 200 jezdcích.[14]

Podívejme se krátce na úsilí francouzského království a zejména jeho univerzity Sorbonny v Paříži ohledně sjednocení katolické církve a poté obdobně na snahy brabantského vévody Antonína o uzavření sňatku s Eliškou Zhořeleckou, včetně získání Lucemburska, jež Elišce postoupil král Václav IV. Francouzská strana se obracela na českého a římského krále Václava IV., jako nejmocnějšího panovníka stojícího při římském papeži, již v letech 1394 a 1398. Protože Václav IV. údajně v tom směru neučinil vůbec nic, začala se pařížská univerzita od roku 1405 snažit dohodnout s kardinálským kolegiem římského papeže.[15] Zatímco svému avignonskému papeži Benediktu XIII. vypověděla Francie poslušnost již v roce 1398 a znovu 3. ledna 1407, zvolili římští kardinálové římského papeže Řehoře XII. v listopadu 1406 pod podmínkou, že odstoupí, když odstoupí i avignonský papež Benedikt XIII. Proto nové francouzské poselstvo vyjednávalo v únoru až květnu 1407 s Benediktem XIII. o jeho odstoupení, ale oba papežové, ač vydávali prohlášení o ochotě se setkat a dohodnout se na odstoupení, ve skutečnosti se své moci nehodlali vzdát. Ač se tedy téměř setkali v lednu 1408 v severní Itálii, nic se nezměnilo.[16] Nicméně postavením avignonského papeže Benedikta XIII. podstatně otřáslo zavraždění jeho příznivce a ochránce vévody Ludvíka Orleánského burgundským vévodou Janem Nebojácným (1371–1419) 23. listopadu 1407. Francouzskou politiku znovu začal řídit Jan Nebojácný a ten 18. ledna 1408 vymohl v korunní radě prohlášení, že jestliže do 25. března 1408 nebude obnovena jednota církve, vyhlásí Francie neutralitu ve sporu obou papežů. Francouzské poselstvo současně v Římě navázalo kontakty s římským kolegiem kardinálů a postupně během roku 1408, přes květnové vyhlášení galikánských svobod církve ve Francii a domluvu obou kardinálských kolegií avignonského a římského v srpnu 1408, dohodlo uskutečnění sjednocujícího církevního koncilu v Pise od 25. března 1409.[17]

---

14 Marie Bláhová, Svatba Alžběty Zhořelecké s Antonínem Brabantským, *Historie – otázky – problémy*, 7, 2015, č. 1, s. 32–45, zvl. s. 39.

15 F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, s. 281–282.

16 Tamtéž, s. 283–284.

17 Tamtéž, s. 285–286, B. Schnerb, *Burgundský stát*, Praha: Karolinum, 2023, s. 147–162 k dvěma obdobím nadvlády vévody Jana Burgundského ve Francii v letech 1405–1406 a 1407–1413, s. 151 k zavraždění Ludvíka Orleánského.

Co ví dosavadní česká historiografie o francouzských a brabantských poselstvech do Čech před vydáním Dekretu kutnohorského? V podstatě zná pouhá dvě spojená francouzská a brabantská poselstva do Čech, a sice v lednu 1408 neúplné jednání tohoto poselstva především o připravovaném sňatku Antonína Brabantského s Eliškou Zhořeleckou na hradě Žebráce s Vilémem Zajícem z Valdeku, a poté více ví o vyslání dalšího spojeného francouzského a brabantského poselstva z Bruselu 18. října 1408, jeho příchodu do Prahy v polovině listopadu a odchodu po vydání Dekretu kutnohorského 18. ledna 1409 a uzavření zmíněné svatební smlouvy 27. dubna 1409.[18]

České historiografii tak donedávna nebyla známá tři francouzská poselstva, zejména do Čech, vedená Regnierem Potem (rádcem a komorníkem burgundského vévody Filipa Smělého a po roce 1404 Jana Nebojácného) v prosinci 1401 až prosinci 1402, poselství nižšího šlechtice – kurýra Jehana Susque de Behaigne (z Bohemie) k uherskému králi Zikmundovi Lucemburskému a českému králi Václavovi IV. od 1. března 1407 do 5. září 1407, a částečně ani poselstvo vedené opět Regnierem Potem od 6. července 1408 do 5. září 1408, zřejmě ale jen k jednání s českou stranou v Gentu (srov. níže).[19] Přitom obě poslední poselstva zřejmě již souvisela s jednáním o odstranění církevního schismatu a druhé s jednáním o uvedený sňatek. Poslední poselstvo Regniera Pota s 15 burgundskými rytíři a panoši, včetně Čechů, rytíře Jehana Wocors (Jana z Okoře) a panoše Jehana Susque de Behaigne, je ve vyúčtování burgundské účetní komory spojeno s francouzským poselstvem Regniera Pota a Karla z Poitiers, biskupa z Châlons, u nás známým a datovaným od 18. října 1408 do 23. června 1409. Kromě toho francouzský historik Bertrand Schnerb upřesnil i data poselstva z přelomu let 1407/1408, a to od 13. listopadu 1407 do 20. června 1408, což bylo poselstvo rovněž Regniera Pota a právního poradce (legisty) Simona de Fourmelles, jednající společně s brabantským poselstvem zřejmě jak o sjednocení církve, tak právě o sňatku vévody Antonína Brabantského s vévodkyní Eliškou Zhořeleckou a rovněž o odstoupení Besançonu od Římskoněmecké říše

18 F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, s. 295 k prvému poselstvu a s. 294–297, 305 a 307 k dataci druhého poselstva. Jiří Spěváček, *Václav IV. 1361–1419*, Praha: Svoboda, 1986, s. 399 a Václav Štěpán, *Moravský markrabě Jošt 1354–1411*, Brno: Matice moravská, 2002, s. 619 a 635–636 k oběma poselstvům. Petr Čornej, *Velké dějiny zemí Koruny české, V, 1402–1437*, Praha – Litomyšl: Paseka, 2000, s. 121 a Jiří Kuthan (ed.), *Václav IV. Římský a český král. Doba, duchovní proudy a dění v předhusitských Čechách*, Praha: Karolinum, 2025, s. 560 se zmiňují pouze o posledním poselstvu. Žádný z těchto historiků neznal Regniera Pota v čele poselstev. Poprvé ho jako Rainera Pota jmenovali František ŠMAHEL – Martin NODL, Kutnohorský dekret po 600 letech. Bilance dosavadního bádání. *Český časopis historický* 107, 2009, č. 1, s. 1–45, zvl. s. 29.

19 B. Schnerb, Jehan Susque – panoš z Českého království, s. 9, 12–13 a 14 s dokumentem č. 7 na s. 21–23.

k Burgundsku, včetně regálních práv.[20] Toto poslední poselstvo dosavadní česká historiografie znala a jeho vyslání datovala pouze do ledna 1408.[21]

Francouzská a nizozemská část účtů z obou rukopisů zachycují zřejmě dvě poselstva, a sice část francouzského a brabantského poselstva od 13. listopadu 1407 do 20. června 1408 a spojené francouzské, brabantské a burgundské poselstvo od 18. října 1408 do 23. června 1409.

Před zhodnocením přínosu edice účtů brabantských a francouzských poselstev z let 1408–1409 přehlédneme zkráceně vývoj jednání v Praze o odstranění schismatu, jehož výsledkem se stalo vydání *Dekretu kutnohorského* a uzavření smlouvy s Francií o sjednocení katolické církve. Toto jednání probíhalo v období stále se zostřujícího sporu husitské reformní strany s oficiální katolickou stranou o zpřístupnění Viklefových spisů a jeho učení, do jehož průběhu zasáhli i představitelé francouzského poselstva. Edice účtů brabantského a francouzského poselstva nám umožňuje hlubší pohled do zákulisí pražského jednání o překonání schismatu i vydání samotného *Dekretu kutnohorského*.

Zatímco František Michálek Bartoš spojoval působení mistra pařížské univerzity Jakuba z Nouvionu s jmenovaným francouzským a brabantským poselstvem od října 1408 do června 1409, nejnověji František Šmahel spolu s Martinem Nodlem mistra Jakuba z Nouvionu představili jako vyslance v čele dalšího francouzského poselstva, jež přineslo zprávu o vyhlášení neutrality Francie v podpoře obou papežů a přijetí galikánských článků, přičemž dorazilo do Prahy počátkem června 1408.[22] Tím se jeho příchod jakoby křížil s odchodem českého poselstva do Brabantu, kde jeho vyslanci Jakub z Dubé a Dětřich Kraa, podle Marie Bláhové protonotář, sekretář, vyšehradský kanovník a kustos Jakub a číšník Dětřich Kraa, uzavřeli v Gentu 20. července 1408 předběžnou svatební smlouvu Antonína Brabantského s Eliškou Zhořeleckou (k oběma vyslancům srov. naši edici, rukopis č. 46 936, fol. 76[r]).[23] Poselstvo Jakuba z Nouvionu bylo pozváno na Karlovu univer-

---

20 Tamtéž, s. 14–16 s dokumentem č. 7 na s. 21–23 k spojení dvou poselstev a s. 13–14 k upřesnění poselstva z přelomu let 1407/1408. Doktor světského a církevního práva Simon de Fourmelles (před 1374–1447) vstoupil do služeb Jana Nebojácného v roce 1404 a v letech 1409–1440 zastával místo předsedy flanderského soudu v Gentu, srov. B. Schnerb, *Burgundský stát*, s. 248.

21 F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, s. 295, J. Spěváček, *Václav IV.*, s. 399, V. Štěpán, *Moravský markrabě Jošt*, s. 619 a M. Bláhová, Svatba Alžběty Zhořelecké, s. 37.

22 F. Šmahel – M. Nodl, Kutnohorský dekret po 600 letech, s. 24.

23 F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, s. 295. Od něho rozdílně určuje vyslance Jakuba M. Bláhová, Svatební smlouva Alžběty Zhořelecké, s. 37, viz též níže, smlouva byla publikována in: *Codex diplomaticus et epistolaris*

zitu na sváteční oběd, kde zřejmě došlo k prvním disputacím mezi francouzskými účastníky a zejména českými mistry husitské reformní strany, argumentujícími o opravě církve ve stopách Johna Viklefa.[24] Podle F. M. Bartoše Jakub z Nouvionu posléze písemně reagoval na kázání o nutnosti návratu k chudobě prvotní církve mistra Jakoubka ze Stříbra z 1. listopadu 1408 spisem *Disputatio cum hussitis* s traktátem *Utrum licet clericis bona possidere*, kde obhajoval vlastnění statků církví.[25] Spojené francouzské a brabantské poselstvo v čele s Regnierem Potem a Karlem z Poitiers, biskupem z Châlons, se spolu s radními ze Starého Města pražského účastnilo slavnostního závěru kvodlibetu (výroční disputace) mistra Matěje z Knína 3. ledna 1409 či krátce poté. Na kvodlibetu kromě Matěje z Knína vystoupili především představitelé husitské reformní strany, mistr Jeroným Pražský s *Chválou svobodných umění,* dále s obhajobou svatosvatého českého národa a Viklefa a údajně též mistr Jan Hus s drobnou kvestií, přičemž kvodlibetu se účastnilo celkem 145 účastníků.[26]

Nevíme, zda se Knínova kvodlibetu zúčastnil ještě Jakub z Nouvionu, ani jestli se právě on jako nejmenovaný pařížský mistr, člen poselstva, zúčastnil slavnostního zasedání univerzity v Kutné Hoře zřejmě v lednu 1409.[27] Zasedání přímo předcházelo před slyšením francouzského poselstva u krále Václava IV. v Kutné Hoře asi v polovině ledna, kde poselstvo žádalo jednak odstoupení českého krále od obedience římského papeže Řehoře XII. a vyslání poselstva pražské univerzity na sjednocující všeobecný koncil v Pise. Univerzitní delegace, složená po dvou zástupcích z každého univerzitního národa, se v Kutné Hoře před králem Václavem IV. 18. ledna 1409 vyslovila v tom smyslu, že zástupci tří národů odmítli vyslat univerzitní poselstvo do Pisy a pouze dva zástupci českého národa, mistři Ondřej z Brodu a Jan Eliášův, souhlasili s vysláním takového poselstva. Údajně ještě téhož

Moraviae (dále CDM), XIV, 1408–1411. (ed.) Berthold Bretholz, Brünn: Verlag des Mährischen Landesausschusses. 1903, s. 30–35, č. 27.

24 Václav Novotný, *M. Jan Hus. Život a učení*, I.1 a I.2, Praha: Jan Laichter, 1919 a 1921, zde I.1, Praha 1919, s. 244, pozn. 1.

25 F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, s. 297, o souvislosti obou vystoupení tamtéž v pozn. 1, obé vydal Jan Sedlák, *Jacobi de Noviano, mgri. Parisiensis Disputatio cum hussitis*, Brunae: Typis et sumptibus Pontificiae typographiae Benedictorum Raihradiensium, 1914.

26 Martin Nodl, *Dekret kutnohorský*, Praha: Lidové noviny, 2010, zvl. s. 217, 219 a 221. K Husově účasti a 145 účastníkům F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, s. 301 an. s pozn. 2.

27 M. Nodl, *Dekret kutnohorský*, s. 228 podle Josef Emler (ed.), *Prameny dějin českých / Fontes rerum Bohemicarum*, V, Praha: Nákladem Nadání Františka Palackého, 1893, s. 570 z tzv. Kroniky University Pražské.

dne nařídil Václav IV. sepsat listinu (Dekret kutnohorský) o udělení třech hlasů na Karlově univerzitě Čechům podle vzoru francouzského národa na univerzitě v Paříži a obdobně Italů v Itálii, a jeden společný hlas měl příslušet zástupcům univerzitních národů Sasů, Bavorů a Poláků, neboť „Cum itaque natio Teutonica jure incolatus regni Bohemiae prorsus expers, ...“ (Protože německý národ nemá žádné obyvatelské právo v Českém království, ...). Dne 22. ledna Václav IV. dalším mandátem přistoupil na požadavek francouzského poselstva ohledně odstoupení od Řehoře XII. v zájmu sjednocení církve a účasti pražské univerzity na koncilu v Pise.[28] Mistr Jan Hus byl v té době nemocen, a když ho navštívili Ondřej z Brodu a Jan Eliášův v Betlémské kapli, ukázal jim už opis Dekretu kutnohorského, jenž měl od královského posla. Martin Nodl se domníval, že tímto poslem byl správce kutnohorské urbury Mikuláš Augustinův, též jmenovaný jako Mikuláš Bohatý, Mikuláš z Prahy, Mikuláš z Okoře, Mikuláš z Egerberku a Mikuláš z Vožice, jenž předchozího dne, 17. ledna, asistoval u jmenování převahou české městské rady na Starém Městě pražském.[29] Předchozí francouzské a brabantské poselstvo od 13. listopadu 1407 do června 1408 se snažilo naklonit si správce kutnohorské urbury Mikuláše Augustinova darem jednoho ze tří darovaných diamantů manželkám zejména předních zemských úředníků již někdy po lednu 1408 (srov. edici rkp. č. 46 936 fol. 2^{r}, a více níže.)

Řešení Dekretu kutnohorského o třech hlasech pro český univerzitní národ navrhl údajně právě Mikuláš Augustinův. Podle svědectví Václava z Voděrad děkoval mistr Jan Hus Mikuláši Augustinovi za jeho přímluvu na vydání Dekretu.[30] Vedle mistra Jana z Jesenice, jenž bránil Dekret spisem *Defensio mandati*, v němž stejně jako mistr Jeroným Pražský vyzvedával „puri Bohemi“ – čisté Čechy jako přední obyvatele království s nárokem na přední místa v úřadech a radách, praktického naplnění Dekretu dosáhl opět Mikuláš Augustinův.[31] Ten krátce před 9. květnem 1409 vstoupil násilně s královskými vojáky, městskými biřici a za pří-

28 F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, s. 304–305, texty dekretu a mandátu otiskl František Palacký (ed.), *Documenta Mag. Joannis Hus, vitam, doctrinam, causam in Constantiensi concilio actam et controversias de religione in Bohemia annis 1403–1418 motas illustrantia*, Praga: F. Tempský, 1869, s. 347–348, č. 10 (18. 1. 1409 – odtud citát) a tamtéž, s. 348–350, č. 11 (22. 1. 1409).

29 M. Nodl, *Dekret kutnohorský*, s. 243.

30 F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, s. 305, pozn. 1 podle F. Palacký (ed.), *Documenta Mag. Joannis Hus*, s. 184, Bartoš jej všude jmenuje jako Mikuláše Bohatého.

31 M. Nodl, *Dekret kutnohorský*, s. 257–258.

tomnosti radních Starého Města pražského na univerzitní půdu při mistrovské kongregaci artistické fakulty, kde přečetl královskou listinu o jmenování nového rektora univerzity Zdeňka z Labouně a nového děkana artistické fakulty Šimona z Tišnova, sesadil tehdejšího rektora Heninga Baltenhagena a zabavil univerzitní insignie, klenoty a klíče od archívu. Většina německých profesorů a studentů následně 9. května 1409 odešla z Prahy na univerzity v Lipsku, Erfurtu a ve Vídni.[32] Mikuláš Augustinův se podporou Dekretu kutnohorského, a tím požadavku českých reformních mistrů, zařadil k čelným postavám, když ne přímo husitské reformní strany, tak každopádně české národní strany.

Český král Václav IV. vyslal na koncil v Pise své a univerzitní poselstvo v čele s antiochijským patriarchou a kancléřem Václavem Králíkem z Buřenic, míšeňským biskupem Těmou z Koldic, Benešem z Choustníka, Janem Názem a Jeronýmem ze Seidenberga dne 27. května 1409. To dosáhlo v Pise od kardinálských kolegií obou sesazených papežů (5. června) znovuznání Václava IV. králem římským 8. června 1409 a již ani nevyčkalo zvolení nového jediného papeže Alexandra V. 26. června 1409.[33] Tím se naplnilo několikaleté úsilí o opětné sjednocení katolické církve a Václavovi IV. byl krátkodobě navrácen titul římského krále. Právě kvůli jeho získání a odstranění schismatu byl vydán Dekret kutnohorský, jenž změnil národnostní poměry na Karlově univerzitě a současně podpořil reformní úsilí husitské reformní strany.

Jednání o sňatek dcery zhořeleckého vévody a braniborského a lužického markrabího Jana Zhořeleckého, nejmladšího syna císaře Karla IV., a sice vévodkyně Elišky Zhořelecké s vévodou Antonínem Brabantským mělo mnohá předchozí svatební vyjednávání, jež bohužel dopadla všechna neúspěšně.[34] Možno tu krátce

---

32 Tamtéž, s. 265 k převratu na univerzitě a s. 272 k odchodu Němců. Podle F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, s. 312 univerzitní převrat se konal 9. 5. 1409 a Němci odešli týden poté, stejně tak P. Čornej, *Velké dějiny zemí Koruny*, V, s. 123.

33 M. Nodl, *Dekret kutnohorský*, s. 252, F. M. Bartoš, Čechy v době Husově, s. 313. Ve skutečnosti ovšem došlo v letech 1409–1417 k trojpapežství.

34 Lenka Bobková – Tomáš Velička ve spolupráci s Mladou Holou a Janem Zdichyncem, *Jan Zhořelecký. Třetí syn Karla IV. Korunní země v dějinách českého státu* VII, Praha: Casablanca, 2016, s. 19 a 107 k životním datům Jana Zhořeleckého (22. 6. 1370 – 29. 2. 1396), s. 55–56 k manželství Jana Zhořeleckého s Kateřinou Švédskou (dcerou švédského krále Albrechta III. Meklenburského a Richardis Švédské) uzavřeného asi v Praze 10. 2. 1388 a s. 56 k narození Elišky Zhořelecké v Hořovicích záhy po 15. 10. 1390. Jméno Kateřiny Švédské místo Richardis upřesnil až Dieter Veldtrup, *Zwischen Eherecht und Familienpolitik. Studien zu den dynastischen Heiratsprojekten Karls IV.* (Studien zu den Luxemburgern und ihrer Zeit II), Warendorf: Fahlbusch-Hölscher-Rieger, 1988, s. 432–436, citovala jej rovněž M. Bláhová, Svatba Alžběty Zhořelecké, s. 34–35, pozn. 19.

zmínit vyjednávání švagra Václava IV., a to vévody Viléma z Geldernu a Jülichu, o sňatek Elišky s jeho bratrem Rainaldem z Geldernu v Praze v roce 1395, poté uzavření zásnubní smlouvy Elišky s Fridrichem IV. Klidným, synem míšeňského markrabího a durynského lantkrabího Baltazara, 3. ledna 1397 s věnem 10 000 kop grošů, a dále při Václavově cestě do Francie v roce 1398 uzavření předmanželské smlouvy 16. března mezi Eliškou a Karlem, eventuálně (!) s jeho mladším bratrem Filipem, oběma synům vévody Ludvíka Orleánského, s mnohem vyšším věnem 100 000 franků a opětně Lucemburskem. Následoval nátlakový pokus nově zvoleného římského krále Ruprechta III. Falckého (1400–1410) o sňatek Elišky s jeho synem Ludvíkem III. v rámci požadavků na Václavovu rezignaci na říšský trůn a vydání říšských insignií, kdy vyjednával moravský markrabí Prokop v roce 1401, a poslední neúspěšné jednání o sňatek Elišky s míšeňským markrabím Vilémem II. Bohatým v roce 1407.[35]

Podle dosavadní české historiografie úspěšná svatební jednání započala až s brabantským a francouzským poselstvem jednajícím v Praze o sjednocení katolické církve pod jedním papežem v lednu 1408.[36] Ovšem podle Bertranda Schnerba toto poselstvo, vedené rádcem a komorníkem burgundského vévody Jana Nebojácného (vládl 1404–1419), a sice Regnierem Potem, se do Čech vypravilo již 13. listopadu 1407, patrně delší dobu čekalo na přijetí v lednu 1408, a do Francie se navrátilo až 20. června 1408.[37] Jednání tehdy započala na hradě Žebráku a pokračovala s českým poselstvem v čele s číšníkem Dětřichem Kraa a protonotářem a sekretářem, vyšehradským kustosem a pražským kanovníkem Jakubem v Brabantu (srov. edici rkp. č. 46 936 na fol. 76[r]), kde byla v Gentu s Regnierem Potem dne 20. července 1408 uzavřena předběžná svatební smlouva, potvrzená burgundským vévodou Janem Nebojácným a jeho mladším bratrem, nastávajícím ženichem, brabantským vévodou Antonínem Brabantským (vládl 1406–1415). Ten se ženil již podruhé, byl krátce vdovcem, poté co zemřela jeho první žena, hraběnka Jana ze St. Pol, 12. srpna 1407, jeho manželka od roku 1402. Vyjednání smlouvy Regnierem Potem, rádcem burgundského vévody Jana Nebojácného, a nikoliv Antonína Brabantského, naznačuje, odkud pocházela

35 M. Bláhová, Svatba Alžběty Zhořelecké, s. 34–37 k svatebním vyjednáváním.

36 F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, s. 295, J. Spěváček, *Václav IV.*, s. 399, V. Štěpán, *Moravský markrabě Jošt*, s. 619, M. Bláhová, Svatba Alžběty Zhořelecké, s. 37.

37 B. Schnerb, Jehan Susque – panoš z Českého království, s. 13–14, viz výše pozn. 13.

hlavní iniciativa ke sňatku, jehož prostřednictvím mělo Brabantské vévodství, ve skutečnosti součást Burgundského vévodství, získat Lucembursko.[38] Předběžná svatební smlouva Antonína Brabantského s Eliškou Zhořeleckou stvrzovala Eliščin dědičný nárok na všechny země Lucemburků v případě vymření celého rodu po meči, v opačném případě měla zdědit aspoň vévodství Zhořelecko a markrabství Dolní Lužici. Budoucí manželé obdrželi také nárok na zpětné vykoupení vévodství Lucemburska, hrabství Chiny a fojtství v Alsasku od markraběte Jošta Moravského.[39]

K rozhodujícímu jednání došlo v Praze až v roce 1409, kdy sem od 18. října 1408 zamířila dvě či dokonce tři poselstva, a to francouzské s vyslanci Regnierem Potem a Karlem z Poitiers, biskupem z Châlons, o 100 koních, zřejmě včetně burgundského poselstva o 15 koních, a brabantské svatební poselstvo s vyslanci hrabětem Engelbertem z Nassau (1370–1442)[40] a hrabětem Vilémem Mladším ze

38 Nicolas van Werveke, *Die Erwerbung des Luxemburger Landes durch Anton von Burgund 1409–1415, I,* 1409–1412 *Juli*, Luxemburg: Königlich-Grossherzogliches Athenäum zu Luxemburg, 1891, s. III–V k úsilí Burgundska o zisk Lucemburska, s. V–VII s otištěním podrobného obsahu smlouvy, tamtéž v pozn. 2 na s. V–VI výpis z rejstříku Stephana van der Nederalphen z Archives Générales de Royaume Bruxelles, fond Chambre des Comptes, rkp. č. 2394 o 194 foliích o poselstvu do Čech v roce 1408, přičemž menšina položek se shoduje s naší edicí, většina však uvádí jiná data a jiné částky i u stejných osobností, ke smlouvě též M. Bláhová, Svatba Alžběty Zhořelecké, s. 37. CDM XIV, s. 30, č. 27 a oba autoři jmenují při uzavření smlouvy v Gentu 20. 7. 1408 Regniera Pota, což by naznačovalo Regnierovo vedení dalšího poselstva či spíše pověření ve dnech 6. 7. – 5. 9. 1408 pouze do Gentu! Viz nyní sporné určení u B. Schnerb, Jehan Susque – panoš z Českého království, s. 14 s dokumentem č. 7 na s. 21–23.

39 CDM, XIV, s. 30–35, č. 27. Podle N. van Werveke, *Die Erwerbung*, s. VIII smlouva z 20. 7. 1408 byla naprosto totožná se smlouvou z 27. 4. 1409, ovšem ve skutečnosti k drobným změnám došlo a zřejmě nejen v arenze, kde jsou v Gentu jasně jmenováni číšník Dětřich Kraa a protonotář a kustos Jakub spolu s Regnierem Potem, a potom samozřejmě v dataci, viz níže. Ke smlouvě rovněž Gabriel Wymans, La conclusion du contrat de mariage d'Antoine duc de Brabant et d'Elisabeth de Görlitz (1408–avril 1409), in: *Annales de la société royale d'Archéologie de Bruxelles* 1956–1961, s. 297–303.

40 Engelbert I., hrabě z Nassau-Dillenburg a z Vianden (zástavně od roku 1415, lénem od roku 1436), pán z Leku a Bredy, rádce vévody Antonína Brabantského a také hraběte v Holandsku od roku 1405, hrál významnou roli v radě Brabantu v letech 1421–1430, sporu vévodů Jana IV. a Filipa ze Saint-Pol s brabantskými stavy se zřejmě nezúčastnil, kapitán-generál od roku 1425, rádce a komorník burgundského vévody Filipa III. Dobrého v letech 1433–1442, poručník několika rodů, kromě vyjednání svatby Antonína Brabantského s Eliškou Zhořeleckou vyjednal svatbu Jana IV. s Jacobou Bavorskou v letech 1417–1418, ženatý s manželkou Johannou z Polanen od roku 1404, zemř. 3. května 1442, srov. Mario Damen, „Prelaten, edelen en steden. De samenstelling van den Staten van Brabant in de vijftiende eeuw." *Bulletin de la Comission royale d'histoire. Académie royale de Belgique*. 182, 2016, s. 5–274, zvl. s. 108, pozn. 284. Vévodství Brabant podle konskripce z roku 1406 vykazovalo již tři stavy – církev, šlechtu a měšťanstvo, tamtéž, s. 10 an., 43 an., 48 an., 61 an. a publikování této konskripce od s. 69 an. Hrabě Engelbert I. s hrabětem Vilémem Mladším ze Seyne, biskupem z Châlons (a s 200 jezdci) jsou jako vyslanci brabantského poselstva kromě Regniera Pota jmenováni v regestu listiny vévody Antonína Brabantského z 18. 10. 1408 srov. François-Xavier Würth-Paquet (ed.), *Table Chronologique des Chartes et Diplômes relatifs a l'histoire de l'ancien Pays de Luxembourg. Règne de Wenceslas II. roi des Romains et de Bohême, duc de Luxembourg et comte de Chiny. (8. décembre 1383–16. août 1419). Publications de la section historique de l'Institut Grand-Ducal de Luxembourg*. Luxembourg: V. Buck,

Seyne (zemř. 1429)[41] o 200 koních. Zatímco francouzské poselstvo se po návratu krále Václava IV. z cesty do Lužice a Slezska dočkalo slyšení 18. a 22. ledna a získalo krále na svou stranu zřeknutím se římského papeže Řehoře XII. a vyhlášením neutrality s přislíbenou účastí na koncilu v Pise, brabantské poselstvo muselo v záležitosti svatební smlouvy, a zvláště ohledně postoupení Lucemburska vyslat do Uher ke králi Zikmundu Lucemburskému hraběte Viléma Mladšího ze Seyne a Karla z Poitiers, biskupa z Châlons. Pro dlouhou nepřítomnost obou od konce ledna do dubna 1409, se Marie Bláhová z důvodu neexistence pramenů domnívá, že k dohodě se Zikmundem Lucemburským nedošlo. Přesto král Václav IV. vydal 27. dubna 1409 listinu stvrzující svatební smlouvu Antonína Brabantského s Eliškou Zhořeleckou, včetně jejího dědického nároku na všechny země Lucemburků v případě vymření celého rodu po meči, a v opačném případě měla zdědit aspoň vévodství Zhořelecko a markrabství Dolní Lužici, věnem pak obdržela vévodství Lucembursko, hrabství Chiny a fojtství v Alsasku v zástavní ceně 120 000 zlatých. Tyto země měl její manžel Antonín Brabantský přijmout jako léno Římskoněmeckého království a současně se spolu sbratrem, burgundským vévodou Janem Nebojácným, zavazoval ke spojenectví a vojenské spolupráci až vysláním 2 000 kopí s králem Václavem IV.[42]

Po předání listiny brabantskému poselstvu, to opustilo s Eliškou Zhořeleckou Prahu 11. května a přes Most a Altenburg cestovalo do Mohuče, z níž se plavilo lodí po Rýnu do Kolína nad Rýnem, odkud dorazilo přes Lutych do brabantské Lovaně 24. června 1409. Vévoda Antonín si pospíšil po několika dnech

---

1869–1870, XXV (III), s. 136–137, č. 519. Viz též https://de.wikipedia.org/wiki/Engelbert I. (Nassau).

41 Vilém Mladší, hrabě ze Seyne (nizozemsky často psán Sayn), pán ze Sint-Agatha-Rode (níže ze Sint-Achtenrode a v druhém rkp. psán ze Sint-Aagtenrode), rádce vévody Antonína Brabantského a Jana IV. a Filipa ze Sint-Pol v letech 1386–1428, vrchní lovčí v letech 1399–1406, komorník Jana IV. v letech 1418–1419, v jeho konfliktu se stavy Brabantu v letech 1420–1421 se postavil na stranu stavů, jako Mladší jmenován od roku 1406, ženatý s manželkou Kateřinou ze Schoonvorstu, zemř. 19. dubna 1429, srov. M. Damen, Prelaten, edelen en steden, s. 72–73, pozn. 16.

42 Petrus Franciscus Xavier De Ram (ed.), *Chronica nobilissimorum ducum Lotharingiae et Brabantiae ac regum Francorum auctore magistro Edmundo de Dynter*, I/2 – III, Bruxellis: Ex officina tyopgraphica M. Hayez, 1854, 1857, zde III, kniha VI, kapitola 89, s. 178–185 kde otištěna svatební smlouva, Václavova listina z 27. 4. 1409 je známa též ze dvou vidimusů v Archives Générales de Royaume, Chartes du Luxemburg, č. 1516 a 1820, jeden patrně zkráceně otištěn in: F. X. Würth-Paquet (ed.), *Table Chronologique des Chartes*, s. 139–140, č. 533 a ze stejného dne list Václava IV. francouzskému králi Karlu VI. tamtéž, s. 141, č. 534, o smlouvě M. Bláhová, Svatba Alžběty Zhořelecké, s. 39–40 kromě nezachycení burgundského poselstva (viz zde výše), stručněji a o neúspěchu biskupa z Châlons a Viléma Mladšího ze Seyne při jednáních v Budíně již F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, s. 307–308, oba autoři neberou v úvahu údaj Edmonda Dyntera, že vyslanci dosáhli od krále Zikmunda souhlasu se smlouvou, P. F. X. De Ram (ed.), *Chronica*, s.177, kn. VI, kap. 88.

z Burgundska a oba nastávající manželé společně odcestovali do Bruselu. Zde se konal 16. července 1409 ve dvorském farním kostele sv. Jakuba na Coudenbergu svatební obřad. Na velmi nákladnou svatbu s doprovodnými turnaji podle nejvyšších nároků burgundského dvora za přítomnosti burgundského vévody Jana Nebojácného brabantské stavy vynaložily 225 000 (fr.) korun. Samotné svatební poselstvo stálo více než 150 000 francouzských korun a účetní výdaje činily 76 533 zlatých.[43] Výdaj na poselstvo uvádí sekretář a dvorský kronikář Edmond Dynter (1370/1380–1449), od kterého také pochází většina předchozího popisu svatebního poselstva, přičemž se ale sám výpravy do Prahy nezúčastnil. Účetní výdaj 76 533 zl. pak odpovídá velmi přibližně údaji z francouzské části účtů francouzského a brabantského poselstva, kde se polovina výdajů oceňuje ve výši 43 560 zlatých rýnských nebo 35 937 zřejmě francouzských (pařížských či tourských) liber (podle přepočtu obou měn 5 : 6, tj. 1 francouzská libra se rovná 1,21 zlatého rýnského, viz edice rkp. 46 936, fol. 4[v]).[44]

Vyslanec hrabě Vilém Mladší ze Seyne spolu s Egidiem de Rodemacherem a kronikářem Edmondem de Dynter byli vysláni ke králi Václavovi IV. ještě v záležitosti udělení zástavy Lucemburska po smrti markraběte Jošta Moravského a pro další mandáty šlechtě Lucemburska, vyzývající ji k poslušnosti brabantskému vévodovi Antonínovi, od 17. srpna 1412 do 20. října 1412, kdy odcestovali z Prahy.[45] Manželství Elišky Zhořelecké a Antonína Brabantského skončilo již

---

43 N. van Werveke„ *Die Erwerbung*, s. IX náklady na poselstvo a s. X, pozn. 1 náklady na svatbu, M. Bláhová, Svatba Alžběty Zhořelecké, s. 40–42.

44 P. F. X. De Ram (ed.), *Chronica*, III, s. 176–177, kn. VI, kap. 88 k vyslání svatebního poselstva, tamtéž, s. 186, kn. VI, kap. 90 k nákladům na poselstvo a svatbu. Dynterova Kronika vysoce urozených vévodů lotrinských a brabantských a králů francouzských byla napsána v letech 1443–1446. V Brabantu se ve 14.–15. století přednostně užívala francouzská libra (livre) v Burgundsku nazývaná estevenante a v Brabantu parisis (pařížská), která se dělila na 20 sou či sol(idus) a 240 denier – denárů, vlámsky se psala jako pont, dělící se na 20 scelling (šlinků) a 240 penning (pencí či pfeniků), srov. Peter Spufford, Moneys of Account in the Burgundian Netherlands, in: (eds.) Johan van Heesch, Jean-Marie Yante – Hannes Lowagie, *Monnaies de compte et monnaies réelles, Pays-Bas méridionaux et principauté de Liège au Moyen Âge et aux temps modernes*, Louvain-la-Neuve: Association de numismatique Professeur Marcel Hoc, 2016, s. 137–162, zvl. s. 138 a 147, k názvosloví libry tamtéž, s. 141, k názvosloví sou a denárů tamtéž, s. 138, pozn. 2. Zlatý rýnský se zřejmě odvozoval od hřivny (marky) o 144 pfenicích, která byla základem měny v Německu, Anglii a Skotsku, tamtéž, s. 138. Za zprostředkování studie děkuji dr. Romanu Zaoralovi, PhD. z Filozofické fakulty Karlovy univerzity v Praze.

45 M. Bláhová, Edmond de Dynter – diplomat a historik. Diplomatická cesta vyslanců vévody Antonína Brabantského ke dvoru Václava IV. na podzim roku 1412, in: (eds.) Martin Kovář – Václav Drška, *Kapitoly z obecných dějin. Panu profesorovi s láskou* ...., Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2014, s. 42–59, zvl. s. 51 a 53. Tamtéž, s. 54 ještě o poselstvu do Prahy na podzim 1413, v němž se účastnil i vůdce odbojné šlechty v Lucembursku Hubart d'Eltern Mladší.

25. října 1415, kdy byl vévoda zabit spolu s dalšími zajatci po prohrané bitvě u Azincourtu francouzského krále Karla VI. s anglickým králem Jindřichem V.[46]

46 B. Schnerb, *Burgundský stát*, s. 166, M. BLÁHOVÁ, Svatba Alžběty Zhořelecké, s. 44.

Přínos edice účtů brabantského a francouzského poselstva do Čech v letech 1408–1409

Francouzsky psaná část edice z prvního rukopisu č. 46 936

(Obdarování poselstvy manželek zemských úředníků Lacka z Kravař, Albrechta z Koldic a Mikuláše Augustinova, dosud neznámá druhá výprava Čechů do Brabantu od 8. srpna do 21. listopadu 1409, výtah z vyúčtování auditora Účetní komory v Bruselu Štěpána z Nederalphen a finančník poselstev Jehan Merbont z Vratislavi)

V prvním rukopise č. 46 936 je francouzská část účtů obou poselstev z let 1408–1409 zapsána ve dvou oddílech, hned na počátku na fol. 1^{r}–4^{v} a potom na fol. 66^{r}–67^{r}, zatímco nizozemská část následuje na fol. 76^{r}–80^{r}. Porovnáme-li obsah obou jazykových částí, můžeme konstatovat, že francouzská část udává především přehledně vynaložené prostředky jednotlivým skupinám účastníků, jak v době vlastní hlavní cesty poselstev od 18. října 1408 do 14. července 1409 (mělo by být buď 24. června nebo 16. července), tak ještě na dosud v české historiografii neznámou výpravu Čechů do Brabantu na podzim 1409, a celkové vyúčtování končí až v letech 1410 a 1411.[47] Druhý francouzský oddíl nám dovoluje nahlédnout do vnitřní struktury účetnictví Chambre des Comptes v Bruselu. Naopak nizozemská část účtů (a to i v druhém rukopise) přináší přehled jednotlivých výdajů různým osobnostem, od vyslanců přes posly až k obchodníkům a dvořanům krále Václava IV., s uvedením mnohem většího počtu cenných jmen, jak z brabantské a francouzské, tak z české strany.

Přesto i v **první francouzské části** nalezneme jeden odstavec věnovaný konkrétně jednotlivým osobnostem. V něm se na fol. 2^{r} přikazuje vyplatit obchodníkovi Jehanu Deuzovi z Paříže 87 francouzských liber za tři zakoupené diamanty v Praze v lednu 1408, a sice zápisem z 24. září 1409 v Bruselu. Mnohem důležitější pro nás je ale fakt, že tyto tři diamanty byly darovány – první manželce „hofmistra království", – tj. manželce nejvyššího hofmistra **Lacka z Kravař**

47 M. Bláhová, Svatba Alžběty Zhořelecké, *passim*, což je poslední práce o zmíněných poselstvech, žádnou takovou výpravu nezná.

na Helfštejně v letech 1407–1411 (a současně nejvyššího purkrabího pražského v letech 1408–1411), druhý „paní z Koldic" – pravděpodobně manželce nebo matce (srov. dále) dvorského sudího **Albrechta z Koldic a z Bíliny** v letech 1408–1419, 1437–1441 a třetí „ženě pokladníka českého krále Mikuláše" – od roku 1400 do 1413 správce či písaře kutnohorské urbury **Mikuláše Augustinova** či **Bohatého**, později nejvyššího písaře v letech 1409–1415.[48] Ve všech třech případech šlo o nejvyšší zemské úředníky, a dokonce přesně v pořadí jejich důležitosti v zemské vládě. Dva z nich, Lacek z Kravař a Mikuláš Augustinův, měli rovněž nejužší vztahy k českému králi Václavu IV., neboť zasedali v jeho královské radě.[49] Sice by se v daných letech mohlo jednat i o manželku hofmistra královského dvora Mikuláše Kozíhlavy v letech 1401–1409, když funkce hofmistra králové nebyla obsazena, ale jak titul, tak pořadí jmenovaných svědčí ve prospěch ženy Lacka z Kravař, jíž byla v letech 1370–1419 **Markéta z Pogorelé** (po roce 1416 vdova). U paní z Koldic se jiný pán z Koldic v daném roce 1408 mezi zemskými a dvorskými úředníky nevyskytoval a u pokladníka Mikuláše se zase mezi nejvyššími mincmistry, podkomořími a ani jinými úředníky opět v daném roce žádný jiný Mikuláš nevyskytoval. Přitom paní z Koldic nejspíš mohla být Albrechtova matka Anna z Koldic, s níž pan z Koldic dosazoval faráře v Jurentainu (Jiřetíně) 17. dubna 1409, anebo se uvádí též manželka Anna z Seidy (zemř. po 1454). Samotný Mikuláš Augustinův se oženil asi v roce 1400 s Voršilou či Uršulou, vdovou po Augustinovi apatykáři, která mu tehdy postoupila všechen svůj zděděný majetek, a proto Mikuláš Augustinův získal i své přízvisko.[50] Darované diamanty měly větší hodnotu než diamant v ceně 12 franků,

48 F. Palacký, Přehled současný nejvyšších důstojníků a úředníků in: *Dílo Františka Palackého*, I, Praha: L. Mazáč, 1941, s. 319–417, zvl. s. 344 k Lackovi z Kravař, s. 345, 349 a 350 k Albrechtovi z Koldic a s. 346 k Mikuláši Augustinovu, posledně jmenovaný jako Mikuláš z Prahy zastával ještě krátce úřad podkomořího po Zikmundu Hulerovi a Otovi z Bergova v letech 1403–1404, tamtéž, s. 346. Jako správce kutnohorské urbury je Mikuláš Augustinův dosvědčen in: Wácslaw Wladiwoj Tomek (ed.), *Základy starého místopisu pražského*, I–V, Praha: Nákladem královské české společnosti nauk, 1866, 1870 a 1872, zde V, Dodatky, s. 200, 212, 213, 214 a 236. Dar diamantů byl zřejmě obzvlášť cenný, neboť při návštěvě římského císaře Karla IV. s českým králem Václavem IV. ve Francii na přelomu let 1377 a 1378 se pouze jednou setkáváme s darem prstenu s diamantem a prstenu s rubínem císařem Karlem IV. francouzskému králi Karlovi V., a ten to opětoval stejným darem prstenu s velkým diamantem císaři při rozloučení v Beauté 16. 1. 1378, srov. F. Šmahel, *Cesta Karla IV. do Francie 1377–1378*, Praha: Argo, 2006, s. 343 a z edice Relace velkých kronik Francie s. 192.

49 F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, exkurz na s. 471–472 k Lackovi z Kravař a na s. 470–471 k Mikuláši Augustinovi.

50 Tomáš Baletka, *Páni z Kravař. Z Moravy až na konec světa*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004, s. 181 a 223 k Markétě z Pogorelé, J. Emler (ed.), *Libri confirmationum ad beneficia ecclesiastica pragensem per archidioecesim* (dále LCon.) I–X, 1867–1889, zde VI, Praha: Societas Historiae Pragensis. 1883, s. 261 k Anně z Koldic a F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, s. 470 k zadlužené Voršile, vdově po Augustinovi a W. W. Tomek (ed.), *Základy*, V., Dodatky, s. 200, u domu č. 459a na Malém náměstí k vdově Uršule po Augustinovi apatykáři.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy Ze zákulisí jednání o odstranění církevního schismatu, vydání Dekretu kutnohorského a sňatku Elišky Zhořelecké s Antonínem Brabantským. S edicí účtů b**.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.